

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра «Фінанси, облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. зав. кафедри,

к.е.н., доцент Иван Іван ДЕМЧЕНКО

«01» 09 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

для здобувачів ступеня вищої освіти «*Магістр*»
зі спеціальності 072 «*Фінанси, банківська справа та страхування*»
за ОПП *Фінанси, банківська справа та страхування*
(на основі ступеня вищої освіти «*Бакалавр*»)
факультет економіки та бізнесу

2021–2022 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Страховий менеджмент» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування – Мелітополь, ТДАТУ – 17 с.

Розробники: к.е.н., доцент Іван Демченко

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри «Фінанси, облік і оподаткування»

Протокол від «01» вересня 2021 року № 1

В.о. завідувача кафедри «Фінанси, облік і оподаткування»

к.е.н., доцент Іван ДЕМЧЕНКО_

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування (на основі ступеня вищої освіти «Бакалавр»)

Протокол від «02» вересня 2021 року № 1

Голова, доц. Анна КОСТЯКОВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Обов’язкова	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальності 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		М 1	2-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 4 самостійна робота студента – 3,6	Ступінь вищої освіти: «Магістр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	20 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні роботи	20 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	50 год.
		Форма контролю: екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Страховий менеджмент» є формування у студентів знань і навичок з підготовки та реалізації управлінських рішень, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страхових компаній і гармонізацію фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави.

Завдання курсу полягають у набутті студентами стійких знань з теорії та практики управління страховою компанією; надання страхових послуг; оцінювання ризиків; урегулювання страхових претензій.

Предметом курсу виступають фінансові аспекти управління процесами створення та ефективного використання потенціалу страхових організацій.

Освітня компонента забезпечує набуття здобувачами ВО:

- Загальних компетентностей:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК04. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК08. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК09. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальних (фахових) компетентностей:

ФК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ФК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ФК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК9. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.-

Програмних результатів навчання:

РН01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

РН02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

РН03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і

методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

PH04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

PH06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

PH07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності

PH08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

PH09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

PH10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

PH11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

PH12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

PH13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів

PH14. Вміти працювати як самостійно, так і в команді з продажу фінансових послуг.

PH16. Готувати презентаційні матеріали за результатами аналітичних досліджень, а також розробленими проектами

PH17. Обґрунтовувати джерела фінансового забезпечення діяльності на мікро-, мезо- та макрорівні та оцінювати ефективність їх використання.

- *soft skills* здатність аналітично мислити, уміння оцінити ситуацію та прийняти рішення в сфері управління страховими продуктами, чесність та відповідальність за точність та об'єктивність подання інформації.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТРАХОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ. МАРКЕТИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ.

ТЕМА 1. ЗМІСТ СТРАХОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ, ЙОГО СКЛАДОВІ ТА ЗАВДАННЯ [2], [15], [20], [21], [23], [30]

Історія розвитку страхового сегменту фінансового ринку України. Предмет і завдання дисципліни «Страховий менеджмент». Страховий менеджмент як економічна категорія. Професійні компетенції, якими мають оволодіти слухачі курсу «Страховий менеджмент».

Основні особливості організації страхування як виду підприємницької діяльності в умовах глобальної економіки та протиріччя пов'язані з цим. Головні риси, які відрізняють страхове підприємництво від інших видів господарської діяльності.

Інфраструктура страхового ринку України. Визначення страхового ринку та характеристика його учасників. Особливості розвитку страхового ринку на сучасному етапі.

Завдання з розвитку і удосконалення страхового менеджменту в Україні. Напрямки удосконалення існуючої системи страхового менеджменту з боку держави та приватних страховиків.

ТЕМА 2. РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ, СТРУКТУРА Й ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ [2], [20], [21], [28]

Основні ресурси страховика: фінансові ресурси; матеріальні ресурси; кадрові ресурси; інформаційні ресурси.

Основні завдання, що стоять перед менеджментом страховика в управлінні фінансовими ресурсами. Критерії оцінки використання будь-якого ресурсу страхової компанії.

Етапи створення страхової компанії. Основні вимоги, що ставляться до створення страхових компаній. Відмінність між філіями, представництвами та агентствами страхових компаній.

Основні принципи управління страховою компанією: принцип лінійного підпорядкування; принцип функціонального підпорядкування; принцип лінійно-штабного підпорядкування. Засади, на яких будуються відносини страховика з його структурними підрозділами.

Особливості кадрового забезпечення страхових компаній та системи мотивації персоналу страховиків.

ТЕМА 3. СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ [13], [17], [21], [22], [27], [29], [39], [43], [44], [45].

Визначення категорії «стратегічний менеджмент страховика». Учасники процесу формування стратегії страхової компанії. Стратегічний фактор конкурен-

тної переваги фірми. Складові системи стратегічного управління страховою компанією: корпоративна стратегія, функціональна стратегія і стратегія окремих господарських одиниць.

Місія страхової компанії та її основні елементи. Основні стратегічні цілі страхової компанії та фінансові показники, якими вимірюються результати досягнення стратегічних цілей.

Основні етапи процесу управління стратегічним розвитком компанії. Показники, за якими кількісно вимірюються досягнення страховиком стратегічних цілей. Система основних методів стратегічного аналізу і область їх застосування. PEST-аналіз як індикатор економічного середовища, в якому працює страховик. Завдання фінансової стратегії для страхової компанії з врахуванням зовнішньоекономічних умов.

Основний зміст системи стратегічного управління на базі збалансованої системи показників (Balanced Scorecard). Принципи стратегічного управління страховою компанією на основі збалансованої системи показників. Напрямки реалізації фінансової складової бізнес-стратегії для типової страхової компанії.

Внутрішні бізнес-процеси як елемент стратегічного управління страховою компанією.

ТЕМА 4. УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В СТРАХОВОМУ БІЗНЕСІ [2], [14], [20], [21], [22], [31], [34], [35], [36], [39], [50].

Визначення поняття «маркетинг» та «маркетинговий комплекс», «маркетингове середовище». Структури маркетингового комплексу та маркетингове середовище страхової компанії.

Види маркетингу страхової компанії: стратегічний, оперативний та організаційний. Функції страхового маркетингу: формування попиту на страхові послуги; забезпечення страхових інтересів.

Основні види маркетингової політики: орієнтована на вибір потенційного страхувальника; орієнтована на окремі види страхування чи групи страхових продуктів; орієнтована відносно конкретних каналів реалізації.

Страхове поле. Види страхових послуг. Канали реалізації страхових послуг. Фінансовий супермаркет.

Страхова реклама, її мета та основні засоби поширення. Види страхової реклами. Загальні та специфічні вимоги до реклами страхових послуг. Бюджет витрат на рекламну діяльність.

Основні страхові посередники в Україні: страхові агенти та страхові брокери.

Зміст Bancainssurance, історія та причини виникнення. Переваги та недоліки застосування Bancainssurance при реалізації страхових послуг.

Комплексне управління страховими послугами (ефективний маркетинг). Багаторівневий маркетинг (MLM) в реалізації страхових послуг.

ТЕМА 5. УПРАВЛІННЯ ВІДБОРОМ РИЗИКІВ НА СТРАХУВАННЯ [2], [18], [19], [20], [21], [22], [29], [47], [50].

Визначення категорії «ризик». Класифікація ризиків у страхуванні.

Андеррайтинг та його основні завдання.

Актуарні розрахунки. Страхова (актуарна) калькуляція та її основні завдання. Страхова статистика. Зміст основних показників та коефіцієнтів страхової статистики.

Страхова угода: її зміст та етапи проходження. Порядок проведення виплати страхового відшкодування.

ТЕМА 6. ВРЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВИХ ПРЕТЕНЗІЙ [19], [21], [22], [38], [50].

Страхова претензія та механізм її врегулювання. Служба врегулювання страхових претензій: її завдання та місце в страховій компанії.

Врегулювання страхових претензій з перестраховиками. Етапи і основні дії перестраховувальника та перестраховика при врегулюванні страхової претензії. Врегулювання страхових претензій за договорами, які передбачають асистанс-допомогу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

ТЕМА 7. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ [1], [20], [21], [22], [50].

Склад доходів страховика: доходи від страхової діяльності; доходи від інвестування і розміщення тимчасово вільних коштів; інші доходи. Страхова премія, страховий тариф. Склад витрат страхової компанії: аквізиційні витрати; інкасаційні витрати; ліквідаційні витрати.

Фінансовий результат. Формування прибутку від страхової діяльності. Зароблена страхова премія. Резерв незаробленої страхової премії. Формування прибутку страховика від інвестиційної діяльності. Інвестиційний процес та його етапи. Оподаткування страховиків податком на прибуток.

Метод «директ-костинг» як засіб управління фінансовими результатами страхової компанії.

ТЕМА 8. УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ [2], [20], [21], [22], [46], [50].

Поняття ліквідності і платоспроможності страховика. Гарантійний фонд страховика і його складові: додатковий, резервний капітал, сума нерозподіленого прибутку. Вільні резерви страховика. Розрахунок нормативного та фактичного запасу платоспроможності.

Активи страховика та їх склад та структура. Схема дії принципу «відповідності» в активах і пасивах страхової компанії при визначенні фактичного запасу платоспроможності.

Система оцінки платоспроможності страхових компаній і критеріїв достатності капіталу Solvency 2: мета, основні елементи. Етапи впровадження в діяльність страхової компанії системи Solvency 2 на основі корпоративної бази знань.

ТЕМА 9. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ НАДІЙНІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ [2], [9], [11], [14], [20], [21], [22], [32], [37], [41], [47], [50].

Визначення фінансової надійності (стійкості) страхової компанії та фактори, що її забезпечують.

Страховий портфель. Стратегічні і тактичні задачі управління страховим портфелем.

Економічна сутність страхових резервів. Основні фактори, під впливом яких формується система страхових резервів страховика.

Економічна сутність технічних резервів. Структура технічних резервів: резерв незароблених премій, резерв збитків, резерв катастроф.

Управління формуванням додаткових резервів з ризикових видів страхування: резерв заявлених, але не виплачених збитків; резерв збитків, які виникли, але не заявлені; резерв коливань збитковості. Закордонний досвід існуючих методик створення додаткових технічних резервів компанії.

Математичні резерви та головні чинники, що впливають на їх розмір.

Інвестиційна політика страховиків та фактори, що впливають на неї. Фактори, які впливають на вибір політики розміщення страхових резервів компаніями, що здійснюють ризикове страхування та страхування життя.

Управління перестраховими операціями.

ТЕМА 10. АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ В СТРАХОВИХ КОМПАНІЯХ [3], [21], [22], [24], [26], [50].

Визначення фінансової кризи в страховій компанії. Ознаки настання фінансової кризи страховика. Чинники, що формують втрату фінансової рівноваги страховою компанією. Екзогенні та ендогенні фактори фінансової кризи страховика. Види кризи страхових компаній: стратегічна криза; криза прибутковості; криза ліквідності. Фази кризи.

Процес реорганізації, санації і ліквідації страхової компанії.

Державний контроль за платоспроможністю страхової компанії, засоби впливу і реагування на фінансові порушення страховиків.

Процес антикризового управління страховою компанією. Етапи проведення антикризових заходів в страховій компанії. Зміст антикризових заходів(оперативних, стратегічних) в залежності від типу фінансової кризи.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			лк	лаб.	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи страхового менеджменту. Маркетингова діяльність страхових компаній.							
1	Лекція 1	Зміст страхового менеджменту, його складові та завдання.	2	–	–	–	–
	Практичне заняття 1	Зміст страхового менеджменту, його складові та завдання.	–	–	2	–	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою лекції. Робота на навчально-інформаційному порталі.	–	–	–	3	2
2	Лекція 2	Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією.	2	–	–	–	–
	Практичне заняття 2	Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією.	–	–	2	–	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу. Робота на навчально-інформаційному порталі.	–	–	–	3	2
3	Лекція 3	Стратегія управління страховою організацією.	2	–	–	–	–
	Практичне заняття 3	Стратегія управління страховою організацією.	–	–	2	–	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою лекції. Робота на навчально-інформаційному порталі.	–	–	–	3	2
4	Лекція 4	Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі.	2	–	–	–	–
	Практичне заняття 4	Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі.	–	–	2	–	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу. Ро-	–	–	–	3	2

		бота на навчально-інформаційному порталі.					
5	Лекція 5	Управління відбором ризиків на страхування.	2	–	–	–	–
	Практичне заняття 5	Управління відбором ризиків на страхування.	–	–	2	–	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою лекції. Робота на навчально-інформаційному порталі.	–	–	–	3	2
6,7	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК I	–	–	–	10	–
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I	–	–	–	–	10
Всього за змістовий модуль 1 – 45 год.			10	-	10	25	35
Змістовий модуль 2. Управління фінансовою діяльністю страхових організацій							
14	Лекція 6	Врегулювання страхових претензій.	2	–	–	–	–
	Практичне заняття 6	Врегулювання страхових претензій	–	–	2	–	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою лекції. Робота на навчально-інформаційному порталі.	–	–	–	3	2
15	Лекція 7	Управління фінансовими результатами страхових компаній.	2	–	–	–	–
	Практичне заняття 7	Управління фінансовими результатами страхових компаній.	–	–	2	–	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою лекції. Робота на навчально-інформаційному порталі.	–	–	–	3	2
16	Лекція 8	Управління платоспроможністю страхових компаній.	2	–	–	–	–
	Практичне заняття 8	Управління платоспроможністю страхових компаній.	–	–	2	–	3
	Самостійна	Самостійне опрацювання	–	–	–	3	2

	робота	додаткового матеріалу. Робота на навчально-інформаційному порталі.					
17	Лекція 9	Управління фінансовою надійністю страхової компанії.	2	–	–	–	–
	Практичне заняття 9	Управління фінансовою надійністю страхової компанії.	–	–	2	–	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою лекції. Робота на навчально-інформаційному порталі.	–	–	–	3	2
18	Лекція 10	Антикризове управління в страхових компаніях.	2	–	–	–	–
	Практичне заняття 10	Антикризове управління в страхових компаніях.	–	–	2	–	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою лекції. Робота на навчально-інформаційному порталі.	–	–	–	3	2
19-20	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК II	–	–	–	10	–
	ПМК II	Підсумковий контроль за змістовий модуль II	–	–	–	–	10
Всього за змістовий модуль 2 – 45 год.			10	–	10	25	35
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни – 90 год.							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Предмет і завдання дисципліни «Страховий менеджмент».
2. Особливості страхування як підприємницької діяльності в умовах глобальної економіки.
3. Інфраструктура страхового ринку України та особливості його розвитку на сучасному етапі.
4. Завдання з розвитку і удосконалення страхового менеджменту в Україні.
5. Склад і оцінка наявного ресурсного потенціалу страховика та ефективності його використання.

6. Умови створення, реєстрації страхових компаній та організація управління ними.
7. Особливості кадрового забезпечення страхових компаній та системи мотивації персоналу страховиків.
8. Зміст, складові та система стратегічного управління страховою організацією.
9. Процес стратегічного планування в страховій компанії з врахуванням чинників зовнішнього економічного середовища.
10. Впровадження в діяльність українських страхових компаній управління на основі збалансованої системи показників.
11. Внутрішні бізнес-процеси як елемент стратегічного управління страховою компанією.
12. Задачі, функції та особливості організації маркетингової діяльності в страховій компанії.
13. Система розробки та продажу страхових послуг.
14. Управління рекламною діяльністю страхової компанії.
15. Управління відносинами страховика зі страховими посередниками.
16. Bancainssurance як специфічний канал реалізації страхових послуг.
17. Специфічні підходи до реалізації страхових послуг.
18. Поняття ризиків в страхуванні та їх класифікація.
19. Оцінка ризиків при прийнятті їх на страхування (андеррайтинг).
20. Основи і організація актуарних розрахунків, основні показники.
21. Укладення страхових договорів та контроль за їх виконанням.
22. Служба врегулювання претензій, її завдання та місце в страховій компанії.
23. Врегулювання страхових претензій з перестраховиками.
24. Врегулювання страхових претензій за договорами, які передбачають асистанс-допомогу.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Склад доходів і витрат страхової компанії.
2. Формування прибутку від страхової діяльності.
3. Формування прибутку страховика від інвестиційної діяльності.
4. Оподаткування страховиків податком на прибуток.
5. Використання методу «директ-костинг» для управління фінансовими результатами страхової компанії.
6. Платоспроможність страхової компанії та вимоги до її забезпечення в Україні і країнах ЄС.
7. Управління активами як засіб підтримки платоспроможності страхової компанії.
8. Впровадження в діяльність українських страховиків нових підходів до управління платоспроможністю.

9. Визначення фінансової надійності страхової компанії та фактори, що її забезпечують.
10. Управління страховим портфелем страхової компанії.
11. Економічна сутність страхових резервів.
12. Управління формуванням обов'язкових резервів з ризикових видів страхування.
13. Управління формуванням додаткових резервів з ризикових видів страхування.
14. Формування резервів зі страхування життя.
15. Управління розміщенням страхових резервів.
16. Управління перестраховими операціями.
17. Сутність, причини і наслідки фінансової кризи в страховій компанії.
18. Процес реорганізації, санації і ліквідації страхової компанії.
19. Державний контроль за платоспроможністю страхової компанії, засоби впливу і реагування на фінансові порушення страховиків.
20. Організація антикризового управління в страхових компаніях.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

Закони и постанови

1. Податковий кодекс України: кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%92%D0%A0>
3. Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг: Закон України від 12.07. 2001 р. № 2664 - III [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
4. Про затвердження Ліцензійних умов провадження страхової діяльності: розпорядження Держкомфінпослуг від 28.08.2003 № 40 [Електронний ресурс] // Держкомфінпослуг. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0805-03>
5. Про затвердження Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками: постанова КМУ від 18.12.1996 р. № 1523 [Електронний ресурс] // Кабінету Міністрів України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1523-96-%D0%BF>
6. Про затвердження порядку та вимог щодо здійснення перестраховання у страховика (перестраховика)нерезидента: постанова КМУ від 04.02.2004 № 124 [Електронний ресурс] // Кабінету Міністрів України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/124-2004-%D0%BF>
7. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг: розпорядження Нацкомфінпослуг від 23.11.2011 №

1070/2011 [Електронний ресурс] // Нацкомфінпослуг. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011>

8. Про затвердження Положення про державний реєстр фінансових установ: розпорядження Держкомфінпослуг від 28.08.2003 р. № 41 [Електронний ресурс] // Держкомфінпослуг. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0797-03>

9. Про затвердження Правил формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя: розпорядження Держкомфінпослуг від 17.12.2004 № 3104 [Електронний ресурс] // Держкомфінпослуг. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0019-05>

10. Про затвердження Методики формування резервів із страхування життя: розпорядження Держкомфінпослуг від 27.01.2004 №24 [Електронний ресурс] // Держкомфінпослуг. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0198-04>

11. Про затвердження Правил розміщення страхових резервів із страхування життя: розпорядження Держкомфінпослуг від 24.11.2004 №2875 [Електронний ресурс] // Держкомфінпослуг. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1626-04>

12. Про затвердження рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків: розпорядження Держкомфінпослуг від 17.03.2005 №2875 [Електронний ресурс] // Держкомфінпослуг. – Режим доступу: nfp.gov.ua

13. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.06.1999 р. № 966 IV [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

14. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

Посібники та монографії

15. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Страхова справа. 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Товариство "Знання", КОО, 2002. – 203 с.

16. Бланк І.О. Управління фінансами підприємств / І. О. Бланк, Г. В. Ситник. - К.: Нац. торг.-екон. ун-т. - 2006. – 780 с.

17. Бланк И. А. Финансовая стратегия предприятия. – К.: “Ника-Центр”, 2004. – 711с. – (Серия "Библиотека финансового менеджера").

18. Основи актуарних розрахунків: Навчально - методичний посібник / За ред. чл. Українського товариства актуаріїв І. О. Ковтуна. – К.: Алеута, 2004. – 328 с.

19. Страхові послуги: Підручник: / С. С. Осадець, Т. М. Артюх, О. О. Гаманкова та ін.; Кер. авт. кол. й наук. ред. проф. С. С. Осадець і доц. Т. М. Артюх. – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.

20. Страхування: Підручник / Керівник авт. колективу і наук, ред. С.С. Осадець. - Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.

21. Страховий менеджмент: підручник / С.С. Осадець, О.В. Мурашко, В.М. Фурман; за наук. д.е.н., проф. С. С. Осадця. – К.: КНЕУ, 2011. – 333 с.

22. Супрун А.А., Супрун Н.В. Страховий менеджмент: навч. посібник / А.А. Супрун, Н.В.Супрун. – Львів: Магнолія 2006. – 2011. – 301 с.

23. Теория и практика страхований. Учебное пособие – М.: Анкил, 2003 – 704 с.

24. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: Монографія. – К.: КНЕУ, 2008. – 272 с.

25. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.

26. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібник. – ІС: КНЕУ, 2000. – 412 с.

27. Фатхутдинов Р.А. Стратегический менеджмент: Учебник для вузов. – 2-е изд. доп. – М.: ЗАО “Бизнес-школа Интел-Синтез”, 1998. – 416 с.

28. Фінансовий менеджмент: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / А. М. Поддєрьогін, Л. Д. Буряк, Н. Ю. Калеч та ін. – К.: КНЕУ, 2001.– 294 с.

Допоміжна

28. HR і страхування: спец. огляд за результатами Першого спеціалізованого Конгресу для HR - директорів фінансового сектору // Страхова справа. – 2008. – № 1. – С. 54 - 85.

29. Алгазин А. И., Галагуза Н. Ф., Ларичев В. Д. Страховое мошенничество и методы борьбы с ним: Учеб.-практ. пособие. – М.: Дело, 2003. – 512 с- (Сер. "Банковское и финансовое право").

30. Арутоян Р. Р. Формы взаимодействия коммерческих банков и страховых компаний: зарубежный опыт и украинская практика // "Деньги". – 2005. – № 7. – С. 3.

31. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. посібник. Вид. 2-ге, доп. / С. Ф. Покропивний, С. М.Соболь, Г. О. Швиданенко, О. Г. Дерев'янку. – К.: КНЕУ, 2002. – 379 с.

32. Вовк Т., Друзенко Г., Зугравий Г., Качка Т., Коноваленко І., Парапан М., Перестюк Н. Регулювання сфери фінансових послуг у праві Європейського Союзу та перспективи адаптації законодавства України. – Харків: Консул, 2002. –912 с.

33. Гаманкова О. О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2007. – 328 с.

34. Гвозденко А. А. Основы страхования. Учебн. для вузов. – М.: "Финансы и статистика", 2001. – 304 с.

35. Єфімов Ю. Кредо-класик – правильне автострахування // Страхова справа. – 2001. – № 3. – С. 86 – 89.

36. Жан-П'єр Даніель. Три фази розвитку банківського страхування у Франції // Страхова справа. – 2007. – №4. – С. 56 – 62.

37. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник. – 4-те вид., випр. та доп. – К.: Т-во "Знання", КОО; Л.: Вид-во Львів, банк, ін-ту НБУ, 2002. – 566 с.

38. Залєтов О. Асистанс: поняття, класифікація та бізнес-процес // Страхова справа. – 2007. - № 1. – С. 82 – 84.

39. Залєтов О. М. Убезпечення життя: Монографія. – К.: Міжнародна агенція “BeeZone” 2006. – 688 с.

40. Інвестиційне страхування. Практичний посібник з unit-linked insurance. Укладачі: Фещенко В.В. (керівник проекту), Бенешова Ярміла, Гузей Н. Л., Фос-

тик М. В., Шаров О. М., Шевченко О. О. – К.: Українське агентство фінансового розвитку, 2008. – 304 с.

41. К. Пфайфер. Введение в перестрахование. II издание / М.: Издательство “Анкил” 2000. – 153 с.

42. Ковтун І. О., Денисенко М. П., Кабанов В. Г. Основи актуарних розрахунків. – Навчальний посібник. – К.: ВД “Професіонал”, 2008. – 480 с.

43. Немировский И. Б., Старожилова И. А. Бюджетирование. От стратегии до бюджета – пошаговое руководство. – М.: ООО “И.Д. Вильямс”, 2006. – 512 с: ил.

44. Нечипоренко В. Цели, миссия и видение – базовые элементы стратегического плана страховщика // Insurance Top. – 2008. – №2. – С. 11 – 13.

45. Савчук В. Стратегия + Финансы: уроки принятия бизнес-решений для руководителей. – К.: Companion Group, 2009. – 352 с.

46. Сплетухов Ю. А., Дюжиков Е. Ф. Страхование: Учебное пособие. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 312 с. – (Серия “Высшее образование”).

47. Страхование: принципы и практика / Составитель Дэвид Бланд: Пер. а англ. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 416 с: ил.

48. Страхові послуги: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / За заг. ред. Т. М. Артюх. – К.: КНЕУ, 2000. – 124 с.

49. Страхування: теорія та практика: Навчально-методичний посібник / Внукова Н. М., Успенко В. І., Временко Л. В. та ін.; За загальною редакцією проф. Внукової Н.М. – Харків: Бурун Книга, 2004. – 376 с: іл.

50. Супрун А. А., Зайченко Т. О. Страхові послуги: Навчальний посібник. – Львів: «Магнолія 2006», 2009. – 248 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Література бібліотеки університету і методичного кабінету кафедри.
Користування мережею Internet.